

Elfriede Jelinek

OVER DIEREN
(ÜBER TIERE)

Vertaling: Tom Kleijn

Houden van is een bepaalde manier van aangewezen zijn op, mijn vreemde meneer.

Ik heb u al eens geschreven, jaren geleden, en u het RIJBEWIJS voor mij in de hand gedrukt. U hebt Dat Document toen niet genomen, weggesmeten nog voor de stempel droog was.

U zei dat u al kon rijden en dat u niet bang was dat u de nog niet afgestempelde stadia nog niet behaald had (bang voor straffen voor het niet behalen ervan?

Maakt niet uit. U zakt er in ieder geval altijd voor!), die u te wachten stonden, indien een instantie u in hoogsteigen persoon tegemoet trad en u op uw nummer zette, nee niet op uw nummer zette, eerder: het nummer van u verlangde!

De instantie zou verlangen van u verlangen!

Bent u niet bang dat u dat document dat u niet nodig denkt te hebben, ooit eens moet laten zien? (U zei dat een instantie geen instantie voor u is, omdat die niet solide genoeg gefundeerd is); ik ben bang, dat u het ook deze keer niet neemt, uw plaatsbewijs, ik bedoel rijbewijs.

En daarom hebt u ook niets om te laten zien.

Toch laat ik me de gelegenheid niet ontnemen het u te weigeren, dat bewijs.

Zo, daarom hebt u me dus nu schijnbaar mijn bewijzen afgenomen.

Schijnbewijs is waardeloos, hoe dan ook.

Maar niet zo!

Afblijven, vertaler!

Dit Alles is dus een geven en tegelijkertijd niet-geven, niet afgeven, en een nemen en niet-nemen (maar wel een wegnemen?).

Ik zeg *u* tegen u omdat ik niet meer over de benodigde kracht beschik *jij* te zeggen, iets diep uit mijn binnenste tevoorschijn te halen, en dat dan ook nog altijd wanneer u dat wenst.

Ik ben te moe, en wel voor alles, maar niet voor Dat Alles, waar ik het zojuist over had, want Dat Alles is het *zelf* in hoogsteigen persoon en dat is gefundeerd, in tegenstelling tot de instantie die haar fundament eerst nog moet graven.

Dan kan wel iedereen komen en een gat willen.

Pogingen u voor mij dicht te schuiven als een gordijn mislukken.

Maar de poging alleen al niet van u te houden is ook heel inspannend.

Hoe treur ik om voorbije tijden toen het mogelijk was lief te hebben en niet lief te hebben! Lief te hebben door niet lief te hebben.

Dat was fantastisch en heel vrijgevig van het eigen lichaam dat vrijwillig afzag van de bezichtiging van bezienswaardigheden.

Wie doet zich dat vandaag de dag nog aan? Jawel, daar heeft iemand zich vrijwillig gemeld: het lichaam stelt zich meteen op in de rij (niet dom aan!), wanneer er wat te zien of gratis is, ook al moet het urenlang in de rij staan voor dat ene unieke.

Een ambitieus doel, liefhebben en tegelijk niet liefhebben, dat ik sinds mijn jeugd niet meer heb bereikt, maar toen ging het vanzelf. Liefhebben door links te laten liggen ofschoon je kon nemen! Het voetpad niet nemen, de trap vermijden.

Mijn lichaam bestond er ooit voor, niet alleen daarvoor, maar ook.

Een pad te worden voor de liefkozing die het betrad.

Voor het onbezorgde bezorgen van een hoogtepunt.

Voor dit doel (voor het geval er ooit iemand aan komt lopen, en toen was u het, wat dom, één ogenblik van onoplettendheid was voldoende en u was er, midden in een kleine groep andere mensen die ik kende, u kende ik niet, nou, dat heb ik intussen grondig ingehaald, wat niet al te best uitpakte voor ons!) had het lichaam zich overeind gehouden om op dit gewichtige (onweegbare?) moment te volharden, nee eerder: te blijven steken.

Wat bedoel ik hiermee?

Een zwaar rotsblok dat op de rand van een afgrond balanceert, bereid om naar beneden te vallen, nee, niet bereid, het ligt natuurlijk vast, trap ertegen, nee, dat valt niet, nooit, behalve misschien als de rots eronder door iets wat geen vergissing is, - want we vergissen ons niet in de rots, nietwaar? – wordt losgewoeld (aardbeving) of weggespoeld (overstroming).

Nou, in ieder geval was dit moment waarop ik me, zoals trouwens op ieder ander moment ook, moeizaam overeind probeerde te houden, al genoeg. Niets had mij erop voorbereid, op deze diepe val van de liefde die een geval is waar geen dokter wat aan kan doen. Het is een ongeneeslijk geval, zoals de volksmond wil.

Je beschikt absoluut niet over de benodigde kracht je ertegen schrap te zetten (ik heb helaas verder ook geen kracht meer die nodig zou zijn voor om het even wat

en voor om het even hoeveel je ervan zou gebruiken, van die kracht bedoel ik), je lijkt zwaar als die rots die toch al geen kracht ter wereld zou kunnen bewegen, maar je loopt toch, ik moet het helaas zeggen net zo'n gevaar als een blinde voor een amusementsprogramma op televisie.

Wie weet wat er gebeurt.

De wereld om je heen is aan het zicht onttrokken. Die zou je kunnen helpen, die zou je niet kunnen helpen. Zelf kun je in elk geval niet vallen. Zo gauw je dat weet, kun je je laten vallen. De liefde is toch zo: of je wilt dit of je wilt dat. Of je krijgt het of niet. Beter gezegd: of je kunt het je veroorloven of niet.

Nog één keer, zegt de moeder. Dat is niet aardig van haar. Alles is zo.

De plaats delict moet daarna weer op orde worden gebracht, alsof de daad nooit had plaatsgevonden. Maar de daad is onontkoombaar. Niet omheen te komen.

Is er werkelijk niet omheen te komen dat geliefden persoonlijke omgang met elkaar hebben? Daar kan ik alleen met ja op antwoorden.

Ik zou willen dat het anders was, dan zou je je veel kunnen besparen en het lichaam zou nooit zonder brandstof komen te staan, je zou nooit 's nachts op zoek hoeven te gaan naar een tankstation dat nog open is.

Je richt je, als je op de een of andere manier niet om die omgang met de ander heen hebt kunnen lopen, in alles naar die ander, ook als je vast ligt als een rots, ergens waar het ook vast is.

Dat wordt dan op een bepaald moment een vervelende omwegvorm – zo noemt men tegenwoordig die omgangsvorm – met jezelf. Met jezelf heb je bij het omgaan de beste manieren, in plaats van met een ruime omweg om jezelf heen te gaan, ga je met jezelf om.

Ofschoon er niets kan vallen, richt je je naar de ander, maar dat wordt geen feest zoals bij het richten van de nokbalk van een huis, waar dan een mooi dak overheen komt, wat behoorlijk gevierd wordt, want eindelijk kun je het warm stoken en de warmte kan er boven niet uit behalve door de schoorsteen.

Je richt je naar de labiliteit van een vreemde die soms die kant en dan weer die kant op draait, alsof het een nieuwe specifieke verkeersvorm is.

Je richt je ononderbroken, je richt je in, je richt je weer weg, je wordt gericht,

je bent bezorgd, je hebt alleen nog maar zorgen, je denkt na wat je je verder nog moet bezorgen, (altijd die zorg, wat die allemaal kan, ongelooflijk!) je wacht alleen nog maar met boodschappen doen, of niet toch de telefoon rinkelt in die korte tussentijd waarin je als een dief het huis uit sluipt om in leven te blijven, in elk geval met het meest noodzakelijke, en je bent er alweer, nee, je bent er niet, want de telefoon draag je nu toch altijd op je lichaam, jaja, het lichaam: steeds bereid om te komen, maar ze laten je niet komen en je wacht nooit gelaten op het komen zoals vroeger op het rinkelen, toen de telefoons nog in huis vastgespijkerd waren, - au, ik schaam me vanwege de inflatie van het woord komen en de holle grappen met het woord komen, maar hoe dan ook, ik heb dat al net zo vaak in de mond genomen als een oude man zijn gebit, en hoe graag vergeet hij dat niet op de bodem van het glas waardoor hij nu al in de eeuwigheid de vissen kan zien zwemmen.

Ik heb in elk geval altijd alleen nog maar gewacht met het in gebruik nemen van iets waarvan ik niet eens wist wat het was. De tijd neem je als vanzelfsprekend in gebruik, ze vergaat onder ons en met ons, ze richt zich naar sterrenbeelden die zinloos verlangend om andere sterrenbeelden draaien, ik heb nooit het hoe en waarom begrepen, want het verlangen kan niet zoveel tot stand brengen, het kan veel, maar zoveel ook weer niet; maar er bestaat toch een oriëntatie naar de tijd, en de tijd van haar kant oriënteert zich net zo goed, nu ga ik meteen vragen, waarnaar of naar wie, en dan zeg ik dat hier, dat gaat heel gemakkelijk: zo.

Einde van het tussenvoegsel, maar waarnaar heb ik me georiënteerd in de liefde? Naar een mede-beschikbaar zijn van al het andere?

Heeft dat tot een soort wereldliefde geleid, tot een opening naar de wereld toe, zoals dat bij een fatsoenlijke liefde past, als hij haar nog zou passen en nadat ze zich lang genoeg belachelijk heeft aangesteld en nu een open kassahuisje heeft gevonden, waar ze het betaald kan zetten en thuis kan ontvangen en neuken zonder thuis te blijven?

Dus ik zeg het nu toch een keer: *jij*, dat woord is gewoon korter, maakt niet uit hoe groot de afstand tussen ons is, dus: iedere keer dat ik je aankeek, zocht ik het gevoel deel van een systeem te zijn waaraan anderen ook deel hebben, want de liefde moet de wereld toch regeren en wel naast het geld en naast

tweehonderdduizend andere dingen die ook nog de wereld regeren, bijvoorbeeld de religies, vooral die ene, ik zeg niet welke, alleen: het is een wereldreligie! Ik heb er nu al genoeg van. Want dat kan bijna elke religie van zichzelf zeggen! Maar nu hebben we het over de liefde waarin ieder mens de wereld is voor weer een ander die echter niet ieder kan zijn, maar enkel een heel bepaald mens. En dat moet een wereldreligie zijn? Nee dankjewel.

Heb ik toch nooit beweerd!

Wat ik moeizaam heb proberen te beweren zonder het te kunnen bewaren, geldt enkel en alleen voor mij en mijn unieke mens met wie ik als enige alleen zou willen zijn. Hij mag niet met anderen alleen willen zijn. Ja, jou bedoel ik! Jij was altijd de wereld voor iedereen, buiten mij. Ik ben buiten mezelf! Ik maak me sinds lang alleen nog maar zorgen om bij je aan de beurt te komen en ik vermijd de grap waarom jij mij een beurt moet geven, en wel alleen daarom omdat ik hem al te vaak heb gemaakt. Niemand lacht. Gelijk heeft hij, gelijk heeft niemand.

Ik kon het jarenlang niet afwachten jou te ontmoeten, maar wist jammer genoeg niet wie je was, anderzijds: grote angst ervoor. Zal hij willen, zal hij niet willen? Is uitkleden gewenst, of wordt daar deze keer niet voor gekozen, maar voor een eenvoudige maaltijd in de eettent op de hoek?

Zal hij me zonder mijn kleren uit te trekken weer wegsturen, ik vermijd hier de grap waarom ik door jou zo aangetrokken werd dat jij mijn kleren niet wilde uittrekken, want dat had ik toch zelf gedaan, dat uitkleden.

Ik heb ook deze grap nu vermeden, maar alleen omdat het er echt geen zou zijn geweest, maar helemaal kon ik het dan toch niet laten. Wanneer je niet veel meer te binnen schiet, kun je je het niet permitteren iets te laten staan. Dat doen alleen mensen, iemand laten staan. Zul je me dus wegsturen of laten staan? Laten staan zou genoeg zijn. Of toch liever wegsturen?

Omdat daarachter een andere, iets anders op de loer ligt dat ook nog gebruik wenst te maken van jou en je verrukkelijke, bijna al eetbare aanwezigheid? Dat heb ik me toen afgevraagd toen je in het café lachend op het dienblad sloeg. Je moest je per slot van rekening verdelen over een klein publiek, jij, ook al een

klein mens. Ieder het hare. Dat klinkt vreemd, omdat het toch: ieder het zijne moet zijn.

Zo onbelangrijk als dat wat volgt, is nog nooit iets geweest, zijn de gevolgen voor mij nog nooit geweest. Het onbelangrijkste is, wat niet het egalitaire is: de willekeur sleurt me mee, spoelt me, bloedig schuim, daarheen waar de meisjes openstaan en geen deur gesloten is. Je vindt ze overal, in elk kooknat dat ontstaat wanneer de man te lang heeft gekookt.

Wat geboden wordt, dat is meteen standaard. Daar kan ik niet aan voldoen.

De noordelijke blondines bijvoorbeeld moet je van tevoren bestellen. Mij hoef je maar ergens naartoe te bestellen, ik kom toch niet, ik ga al de hele tijd mijn eigen zelf uit de weg, dus heb ik geen tijd ook jou nog uit de weg te gaan. Ik wijk voor het geweld dat me al helemaal week heeft gemaakt: staan gelaten te zijn.

Wat is nu standaard geworden, wat moet iedereen nu, elk op haar eigen standaard, min of meer doen? Meer is hier niet min!

Er bestaan daar geen meerprijzen meer voor rechttoe-rechtaan of kussen en dat soort dingen, er bestaan wel heel wat meisjes die bovendien Grieks doen.

Ik doe Grieks niet en ik heb Grieks niet gedaan in de school des levens. Grieks heeft zichzelf gedaan, maar vanzelf doet het zich niet. Het moet gedaan worden.

Wat je daar tussendoor zegt of doet, is van geen belang.

Ik zie daar iets uit Rusland voor twee, drie uur!

Op het oog een typische Russin, ook in de klantenservice.

Maar ik zeg je meteen, die heeft een schoonheidsfoutje, ik zeg het er meteen bij, ze heeft nog tot september een beugel in, maar wat de service betreft, als je Russische vrouwen wilt, dan zit je bij haar helemaal goed. Een heel pronte meid. Wie hebben we dan nog meer uit Rusland die bijvoorbeeld zo'n service van een uur biedt en geen beugel heeft?

We hebben hier een mengsel van Europese en Russische cultuur, maar die moet u reserveren. Ik bedoel, die zou je moeten reserveren.

Die je moet reserveren, zijn de beste meisjes, dat zijn zeker momenteel de beste meisjes. Ze komen uit Litouwen waar het beste cultuurmengsel wordt vervaardigd en verhandeld.

Reserveren is heel goed.